

MEIERIJ FESTIVAL

Opbrengsten van vier jaar passend
voortgezet onderwijs in de Meierij
(2019-2023)

Yuverta vmbo Den Bosch

OPBRENGSTEN

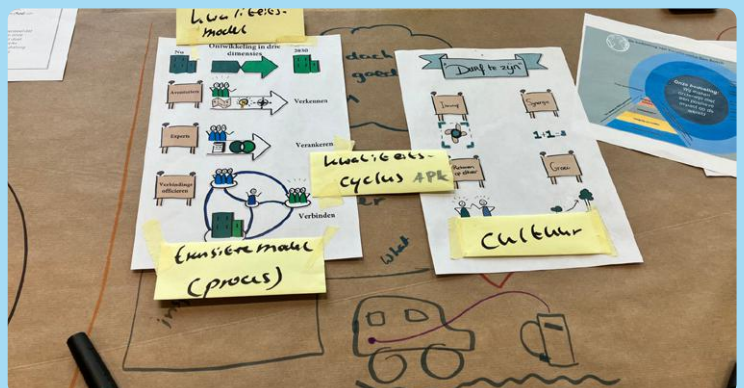
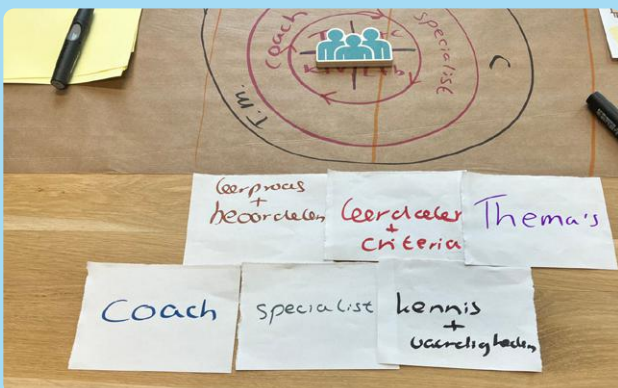
De afgelopen jaren hebben we interventies ontworpen en ingezet om passender onderwijs te bieden. We maken gebruik van Klimaat-schaal waarin we het welzijn van de leerlingen onderzoeken, zodat we daar interventies op kunnen inzetten mocht dat nodig zijn. We hebben de afgelopen twee jaar ook de omzet gemaakt naar leerlingen leren reflecteren op hun gedrag in plaats van het gedrag te straffen. We besteden extra aandacht aan kinderen met autismeverwante- en/of angstproblematiek om de overstap van po naar vo makkelijker te maken. Ook is er een eerste aanzet gedaan naar het inzichtelijk maken van leerstrategieën van leerlingen en verbeteren van executieve functies, zodat we beter kunnen aansluiten bij de leerbehoeften van leerlingen. Tot slot bieden we trainingen aan voor leerlingen die last hebben van faalangst of moeite hebben met het omgaan met hun (eigen) emoties.

LEERPUNTEN

We hebben nog wat te doen in het pedagogisch-didactisch handelen van iedereen die met de leerlingen werkt. De komende jaren gaan we ons ook richten op doelgericht leren en gaan we de omslag maken van mentor naar coach. Leerlingen leren meer hun eigen keuzes te maken en worden hierin gecoacht. Ook gaat ons onderwijs themagericht worden en werken we met kennis en vaardigheden i.p.v. 'vakken'. Tot slot gaat onderwijs meer plaatsvinden buiten de schoolmuren, omdat we leerlingen willen laten leren in en met de wereld.

GOUDEN TIPS

Als je meer inclusief onderwijs wilt begint het bij de cultuuromslag bij je team en daarna bij de leerling en de ouder. Eigenaarschap, autonomie en een open leercultuur zijn de bouwstenen voor inclusief onderwijs. Dit lijkt vanzelfsprekend maar heeft veel voeten in de aarde om te realiseren. Daarnaast is het werken met verschillende vormen van toetsing en didactische werkvormen beter voor het leerrendement van de leerling. We coachen leerlingen in keuzes maken en reflectie op eigen gedrag, dit versterkt de autonomie van leerlingen en het reflectieve gedrag. Durf buiten de lijnen te kleuren zowel op het traditionele als op het organisatorische vlak van het onderwijs.

Stedelijk Gymnasium van 's-Hertogenbosch

Onderbouw:

LEF (Leren over Executieve Functies)

De cursus LEF is gericht op het oefenen en versterken van executieve functies. Deze functies, of vaardigheden, helpen de leerling om hun leerprestaties te verbeteren. Executieve functies zijn bijvoorbeeld: plannen, kunnen omgaan met de neiging tot uitstellen, concentreren en het reflecteren op de eigen aanpak van het leren. Leerlingen trainen dit gedurende hun hele schoolcarrière, maar sommigen blijken daar wat extra ondersteuning bij nodig te hebben.

Bovenbouw:

SJZ (Slim jezelf zijn (methode Remind Learning))

Slim Jezelf Zijn is een cursus waarbij aandacht besteed wordt aan allerlei vaardigheden die bij de ontwikkeling van de leerling komen kijken. De volgende modules worden behandeld: open en closed mindset, onthouden, planning, wilskracht, motivatie, concentratie en teksten leren, samenwerken en creativiteit.

OPBRENGSTEN

Leerlingen geven aan dat ze meer overzicht ervaren en handvatten hebben over hoe om te gaan met maak- en leerwerk en praktische opdrachten, thuis en op school. We zien ze echt stappen maken op het gebied van self-efficacy. Ze leren met name zichzelf beter kennen.

LEERPUNTEN

Omdat deze cursussen als extra uren of werk worden gezien, zijn leerlingen niet altijd gemotiveerd om deel te nemen. Bovendien doen de lessen wat 'geïsoleerd' aan en is het interval te laag: er wordt niet altijd een link gelegd met de praktijksituatie.

GOUDEN TIPS

- Traject langer maken, interval opschroeven
- Zorgen voor voldoende draagvlak en PR in de school
- Afstemmen met collega's zodat er, liefst volgens een vast 'stramien'/a.h.v. vaste items, ook in de vaklessen op teruggekomen wordt.

Hub Noord-Brabant locatie Stedelijk VSO

OPBRENGSTEN

Door het creëren van externe leer- en werkplekken is het aanbod in betekenisvol onderwijs verbreed en wordt er nog meer aangesloten bij de talenten van onze leerlingen. Leerlingen leren op locatie, waardoor ze optimaal leren en de kans krijgen om te onderzoeken waar hun interesses liggen. Leerlingen verdiepen zich in de echte wereld en leren betekenisvolle relaties aan te gaan, zowel in de school als in de buitenwereld (maatschappij). Ze leren reflecteren op hun eigen handelen, op hun werkzaamheden en leren doelen te formuleren voor hun eigen ontwikkeling. De ondersteuningsbehoeften van de leerlingen kunnen beter in beeld worden gebracht, waardoor ze beter voorbereid kunnen worden op individuele, externe stages. De opbrengsten hiervan zijn duidelijk zichtbaar in de stagetrajecten van de leerlingen.

VOORWAARDEN VOOR SUCCES

- Blijven zoeken naar kansen voor leerlingen (bieden van maatwerk)
- Uitdragen van een open, ambitieuze en toonaangevende cultuur.
- Gedeelde verantwoordelijkheid. Werken vanuit de kracht van de verbinding tussen leerling, leerkracht en ouders. Brede betrokkenheid en input vanuit alle geledingen.
- Intensieve samenwerking met zorginstanties, andere onderwijspartners en gemeenten.
- Lerende organisatie gericht op professionaliteit.

GOUDEN TIPS

- Hoge verwachtingen hebben. Vooruitstrevend en gericht op ontwikkeling.
- Out-of-the-box denken door onderwijs anders te organiseren en te kijken naar mogelijkheden voor de leerlingen.

Rodenborch College

OPBRENGSTEN

Het Rodenborch College heeft met succes persoonlijke coaches geïntegreerd in het onderwijssysteem, waardoor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte een waardevolle ondersteuning krijgen in hun leerproces. Elke docent op het Rodenborch College kan persoonlijk coach worden en krijgen ook uren voor deze begeleiding. De leerlingen hebben invloed op de keuze van de persoonlijk coach. De persoonlijk coach wordt bijgestaan door de ondersteuner passend onderwijs. Jaarlijks zijn er 50 tot 60 docenten persoonlijk coach.

De persoonlijk coaches hebben als taak om leerlingen te helpen bij het opstellen van doelen en het ontwikkelen van vaardigheden die nodig zijn om deze doelen te bereiken. Hierbij kan gedacht worden aan het verbeteren van studievaardigheden, het verhogen van motivatie en het ontwikkelen van zelfvertrouwen. Ook kunnen de coaches helpen bij persoonlijke problemen die van invloed zijn op het leerproces.

De inzet van de persoonlijk coaches heeft geleid tot merkbare verbeteringen op het vlak van inclusief onderwijs. Docenten nemen de kennis en deskundigheid van het één-op-één werken met een leerlingen met ondersteuningsbehoefte vaak mee in de klas. Het bevordert een positieve inclusieve schoolcultuur waarin individuele groei, voor elke leerling, centraal staat.

LEERPUNTEN

- Zorg voor taakuren bij de persoonlijk coaches. Hierdoor komt er ruimte vrij voor de docent om de begeleiding van de leerling goed in te kunnen vullen.
- Begeleiding aan persoonlijk coaches door ondersteuner passend onderwijs

GOUDEN TIPS

- Zorgvuldige selectie van persoonlijk coach: laat de leerling meebeslissen.
- Stel heldere doelstellingen
- Moedig coaches aan om individuele aanpak te hanteren en flexibel te zijn in de begeleiding: stem af op de specifieke behoeften van de leerling. Biedt maatwerk!
- Stimuleer regelmatige en open communicatie tussen coach, leerling en ouders.
- Evaluatie en feedback: zorg voor tussenevaluaties om de doelstellingen eventueel aan te passen

De Brug

Samen inclusiever! 'De Brug' van inclusiever onderwijs naar een inclusievere arbeidsmarkt.

Samenwerken aan inclusiever voortgezet onderwijs in Zaltbommel.

In Zaltbommel zijn drie scholen voor voortgezet onderwijs die met de gemeente in 2020 een overeenkomst zijn aangegaan, gericht op 'het best haalbare resultaat voor de leerling'. Het is niet zomaar een uitspraak. De betrokken schoolleiders zijn overtuigd van het belang van inclusiever onderwijs. Met de overeenkomst hebben we een stap gezet om hier concreet invulling aan te geven.

De Brug, school voor Praktijkonderwijs, is dit schooljaar gestart met een intensieve samenwerking met Kentalis Compas College (KCC), een vso-school voor dove en slechthorende leerlingen.

AANPAK

Na oriëntatie op bestuurlijk- en directieniveau qua haalbaarheid van dit innoverende plan zijn vervolgens kijkbezoeken en doelgerichte activiteiten met de betreffende teams georganiseerd.

Momenteel volgen 52 leerlingen van KCC de praktijklessen in heterogene klassen op De Brug. Voor elke praktijkles zijn een begeleider van KCC en een tolk aanwezig.

OPBRENGSTEN

Samen maken we het verschil. Dove, slechthorende en horende leerlingen leren samen, integreren meer en groeien samen op. We zien horende leerlingen die al snel stukjes gebarentaal overnemen. We zien extra ontwikkelkansen voor de individuele leerling door meer handen in de klas en daardoor meer individuele aandacht.

Maurick College

OPBRENGSTEN

Vragen voor basisondersteuning of extra ondersteuning komen binnen via de mentor. De mentor vervult een centrale positie in de ondersteuning van de leerling en legt het vraagstuk voor aan de jaarlaagcoördinator. De jaarlaagcoördinator heeft wekelijks overleg met de ondersteuningscoördinator.

Vervolgens bekijkt de ondersteuningscoördinator welke ondersteuning passend kan zijn voor de betreffende leerling. Deze ondersteuning kan geboden worden door interne deskundigen of externe deskundigen. Eveneens kan de hulp ingeroepen worden van het Zorg Advies Team, waarna er een Multi Disciplinair Overleg plaats zal vinden.

Iedere week staat er een Multi Disciplinair Overleg gepland, waarbij alle betrokken ketenpartners op vaste momenten tijd hebben vrij geroosterd in hun agenda. Wanneer een leerling gepland staat voor een Multi Disciplinair Overleg waar een ketenpartner bij betrokken is, sluit deze ketenpartner aan bij het overleg.

Bij een Multi Disciplinair Overleg zijn altijd leerling, ouders, mentor, jaarlaagcoördinator en ondersteuningscoördinator uitgenodigd.

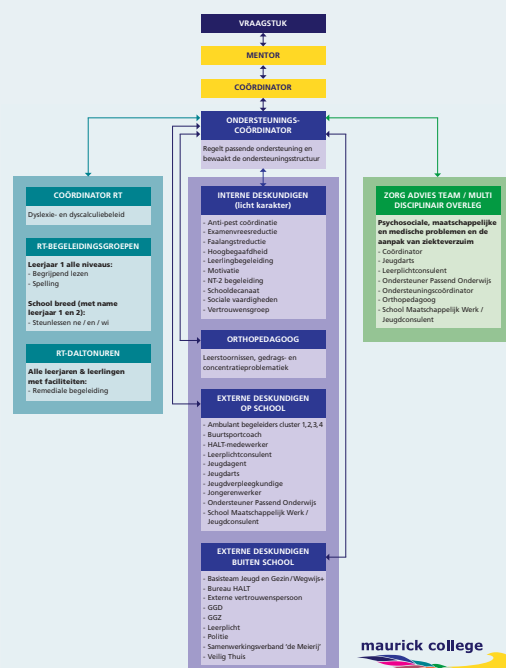
LEERPUNTEN

- Vaker inzetten van het MDO bij alle leerwegen in de school
- Breder draagvlak creëren binnen de school voor het inzetten van het MDO
- Informatievoorziening aan ouders en leerlingen over de werkwijze rondom het MDO

GOUDEN TIPS

- Doe wat je zegt en zeg wat je doet
- Betrek leerlingen en geef ze mede regie in het gehele proces
- Neem de MDO's op in de jaarplanning, zodat betrokken partijen hier rekening mee kunnen houden in hun agenda
- Betrek de mentor als cruciale gesprekspartner
- Bewaak de tijd tijdens een MDO

Schema ondersteuningsstructuur Maurick College

Het Vada

INSTROOMKLAS

Binnen Het Vada worden leerlingen aangemeld voor onderwijs met uiteenlopende ondersteuningsbehoeften, van zeer zware intensiteit tot zware intensiteit. Het zijn leerlingen die veel moeite hebben om binnen een (reguliere) schoolse setting te kunnen functioneren. Er is intensieve ondersteuning en nabijheid nodig voor de leerling om tot leren te kunnen komen en/of meer expertise op het gebied van gedragsproblemen.

Met het starten in de instroomklas wordt per leerling maatwerk geleverd om aan te sluiten bij de talenten, interesses en mogelijkheden van de leerling en hen te begeleiden en ondersteunen in hun ontwikkeling. De instroomklas heeft als doel om inzicht te krijgen op de ondersteuningsbehoeften, leerkenmerken, didactisch functioneren, ontwikkelingsleeftijd en uitstroomprofiel dat passend is voor de leerling.

POSITIEVE AANPAK VERSTERKT GEWENST GEDRAG

Jongeren hebben recht op een eigen plek binnen de school. Ze moeten zich veilig voelen en weten dat ze 'er mogen zijn'. Uitgangspunt van de medewerkers is dat we uitgaan van de mogelijkheden van de leerling.

VOORWAARDEN VOOR SUCCES

- Werken met Kleine klassen.
- Veel handen in de klas.
- Werken met positive behavior support en Traumasensitief lesgeven.
- Kwaliteit van lesgeven en Leerkrachten.

DISCUSSIEVRAGEN

- Over welke kwaliteiten/vaardigheden moet een leerkracht beschikken?
- Het uitgangspunt op Het Vada is het werken in kleine klassen.
  - Is het werken in een kleine klas voor deze leerlingen een voorwaarde om weer tot leren/ontwikkelen te komen of kan dit ook in een grote klas?
- Is het belangrijk om juist hoge dan wel lage leer/ontwikkelingsdoelen te stellen aan een leerling?
- In welke mate is 'Eigenaarschap aan leerlingen' belangrijk en hoe geven we dit het beste vorm?
- Wat kan naast het werken met positive behavior support en traumasensitief lesgeven nog bijdragen aan het leren en ontwikkelen voor leerlingen?

Bossche vakschool

HET LEERWERKTRAJECT

De Bossche Vakschool is een vmbo school waar sinds tien jaar de mogelijkheid bestaat voor leerlingen om meer praktijk te volgen en theorie te beperken tot een minimum in een leerwerktraject.

De extra praktijk in de vorm van twee stagedagen in het bedrijfsleven blijkt de afgelopen jaren voor veel basisleerlingen een gouden greep. Aversie tegen school omdat theorie in de jaren vóór de overstap naar het leerwerktraject (lwt) hen letterlijk stil op hun stoel zette, verdween bij alle lwt-leerlingen binnen een paar weken.

Praktijklessen op school worden in het lwt direct toegepast op stage waar leerlingen meedraaien als aankomend werknemer. Zij krijgen verantwoordelijkheden die hen dusdanig motiveren dat zelfs het schoolwerk met sprongen vooruitgaat. In de afgelopen 10 jaar zijn achtmaal álle lwt-leerlingen mét diploma van school gegaan en doorgestroomd naar niveau-2 MBO en is bekend dat een aantal leerlingen inmiddels een eigen bedrijf runnen

LEERPUNTEN

Praktijklessen moeten hun programma zo indelen dat praktijk ook op stage kan worden geoefend én getoetst. Leerlingen in het lwt moeten op flexibele momenten schooltoetsen kunnen maken vanwege het extern zijn. Het schoolexamen moet een praktische insteek krijgen om de praktisch ingestelde lwt-er op hun echte waarde te toetsen.

GOUDEN TIPS

Leerlingen zitten in een schoolsysteem waar het gemiddelde de norm is en theorie heilig. Maar veel leerlingen willen actief leren, worden uitgedaagd door praktijk om hun talent te ontdekken en te laten groeien. Zoek ruimte om die praktijk de boventoon te laten voeren. Leerlingen zullen opbloeien en hun toekomst wordt praktisch tastbaar.

Mytylschool Gabriel

OPBRENGSTEN

Vanuit groep 8 van mytylschool Gabriel stroomt gemiddeld 31 % uit naar regulier voortgezet onderwijs.

Ons VSO telt 65 leerlingen. Deze leerlingen komen uit meerdere samenwerkingsverbanden. Hiervan heeft 55% (36 leerlingen) een uitstroomverwachting binnen de dagbesteding en 45% (29 leerlingen) een uitstroomverwachting arbeid (al dan niet beschermt).

Wij dagen onze leerlingen uit tot het bereiken van het maximaal haalbare.

Waar mogelijk stroomt een VSO-leerlingen uit naar het MBO (vanaf 16/17 jaar), doen leerlingen IVIO-examens voor rekenen/wiskunde en Nederlands en behalen zij deelcertificaten binnen het PRO (symbiose met PRO).

We hebben stageplekken (in -en extern) voor onze leerlingen. Hier ontdekken waar hun interesse ligt en leren zij o.a. werknemersvaardigheden aan.

Vanaf dit schooljaar kunnen onze leerlingen een officieel VSO-diploma behalen.

Bij uitstroom hebben alle leerlingen een passende plek.

LEERPUNTEN

Wij willen onze leerlingen die overstappen naar regulier onderwijs nog beter gaan volgen na de overstap. Waar lopen zij tegenaan? Wat zijn knelpunten? Door dit te monitoren (in een vast format) leren we waar wij ons aanbod mogelijk nog aan kunnen passen om onze leerlingen optimaal voor te bereiden op de overstap naar regulier.

GOUDEN TIPS

We dagen onze leerlingen uit om eigenaar te zijn van hun eigen leerproces en hun eigen leren. Voor zover mogelijk nemen zij de regie en leren zij te reflecteren op eigen vaardigheden. Hiertoe hebben we mooie instrumenten ontwikkeld, zoals de doelenboeken en toekomstplannen. Deze zijn zeer ondersteunend in dit leerproces.

Elde College

OPBRENGSTEN AFGELOPEN 4 JAAR

- Talentenloket voor meer-, en hoogbegaafde leerlingen (HAVO/VWO)
- IOT (Intern Overleg Team) opgezet waardoor vroegtijdige signalering van leerlingen met ondersteuningsbehoefte
- Praktijk voor kinder-, en jeugdpsychologie en orthopedagogiek in huis
- Intensieve samenwerking met Jongerenwerk (Bizzy) en Jeugdzorg op school (JOS-project)
- Trainingsprogramma ontwikkeld voor gedrag en executieve vaardigheden

LEERPUNTEN

- Na implementatie van een project / pilot zorgen voor een goede borging in de organisatie
- Blijf de samenwerking en de verbinding schoolbreed met elkaar zoeken

GOUDEN TIPS

- C'est le ton qui fait la musique

Bossche Vakschool/ISK

INTERNATIONALE SCHAKELKLAS ISK

Stel je voor.....

- Een schoolvoorziening met 400 leerlingen van 12 tot 18 jaar
- Met 32 verschillende nationaliteiten, dus multicultureel!
- Waar we werken in een veilige leeromgeving.
- Waar de leerlingen ondergedompeld worden in de Nederlandse taal.
- Van instroom, doorstroom en uitstroom in 2 jaar tijd.
- Van soms niet of laag gealfabetiseerd tot uitstroom, MBO of VO en alles wat daartussen zit.
- En dan ook nog eens iedereen met zijn eigen behoeften en verhalen.

Dat is een mooie uitdaging!!

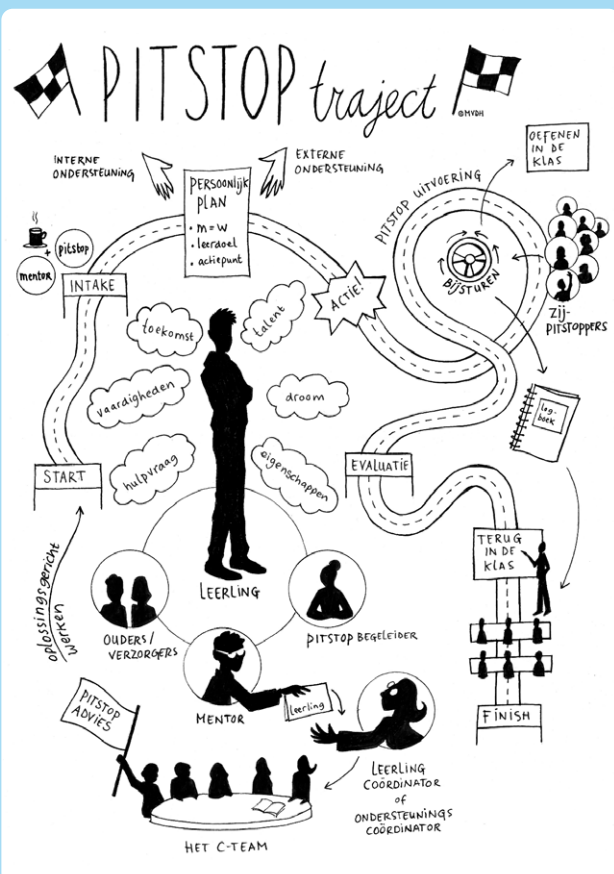
Van Maerlant

DE PITSTOP

De PITSTOP is een tijdelijke plek waar op maat een aantrekkelijk en naar behoefte programma (creatief, sportief, uitdagend) gevolgd kan worden. Er wordt oplossingsgericht gewerkt aan doelen van de leerling met als doel zo snel mogelijke terugstroom in de klas, zodat het reguliere onderwijsprogramma weer gevolgd kan worden.

DOELGROEP

Leerlingen met een grotere ondersteuningsbehoefte welke het niet lukt om in de klas voldoende tot ontwikkeling te komen.

Jacob-Roelandslyceum

ZORGARRANGEMENTEN WAAR HET JRL TROTS OP IS:

Huiskamer

Leerlingen met zorgindicatie of met een indicatie voor een time-out kunnen in een zeer aantrekkelijk georganiseerde stille studieruimte binnen onze school hun werk doen.

Leerlingcoach

Eigen docenten van de school geven een op een begeleiding aan leerlingen op het gebied van 'milde zorgvragen' over motivatie, concentratie, faalangst en het versterken van executieve functies. De docenten en OOP-ers die dit doen, worden hiervoor in tijd en formatie gefaciliteerd. De leerlingen worden bij de docentcoaches aangebracht op basis van informatie uit het kernteam (van mentoren en vakdocenten) op risico van uitval op bovenstaande aspecten.

Kernteams

Vanuit de visie om dichterbij de leerling te staan, zijn wij gaan werken met TAO's (Teamgecentreerde ArbeidsOrganisatie). We zijn dit schooljaar gaan werken in kleine kernteams. 6 tot 8 docenten vormen met elkaar zo'n kernteam. Zij zijn als team collectief verantwoordelijk voor de ontwikkeling van zo'n 80-120 leerlingen, zo'n 3 à 4 klassen. Dat betekent dat zij zoveel mogelijk deze groepen lesgeven en deze leerlingen goed kennen. Hierdoor zijn zij meer betrokken bij deze leerlingen en kunnen zij gericht en adequater ondersteuning bieden in het leren op school: zowel in het onderwijsleerproces als in de sociaal emotionele ontwikkeling.

De collega's die buiten de lessen zorgen voor de leerlingondersteuning vormen met elkaar een apart kernteam, zodat ook zij vanuit één visie er kunnen zijn voor de JRL-leerling.

WAT BETEKENT DIT VOOR ONZE LEERLINGEN?

Het doel is uiteindelijk dat straks iedere leerling merkt dat meer docenten en medewerkers hem of haar goed kennen en weten hoe het gaat.

ONTDEK JEZELF op het jrl

De leerling in beeld!

Kernteams

- Mentor is onderdeel van een kernteam
- Samen verantwoordelijk voor de leerling over meerdere jaren
- Komen regelmatig bijeen om leerlingzaken te bespreken
- Hierdoor kunnen er snel acties uitgezet worden

Cambium

PASSEND ONDERWIJS EN DE ONDERSTEUNINGSNIVEAUS

Ondersteuningsniveaus

- We zijn zichtbaar in de school!
Gouden Tip: zorg daar ook voor.
- Sinds twee jaar format van de ondersteuningsniveaus in schema.
- In 1 oogopslag duidelijk hoe de lijnen op ondersteuningsniveau lopen.
- Collega's weten wie de leden van het ondersteuningsbureau en onze externen zijn via een voorstelronde (mail met wie ben ik + foto).

VIP traject

- Om de overstap van het PO naar het VO goed te laten verlopen voor leerlingen die net iets meer nodig hebben dan de basisondersteuning.
- Leerlingen worden aangedragen door de groep acht leerkracht in samenspraak met ouder(s).
- Cursus Plezier op school van Ypse wordt aangeboden.
- VIP leerlingen maken voor de zomervakantie al kennis met hun mentor/ coach. Er is een huisbezoek en de leerling wordt in het begin van het nieuwe schooljaar intensief begeleid.
- Op de Buys starten de VIP leerlingen elke maandag de week op met de dagstart in de maatwerkklas. De overige dagen kan hiervoor gekozen worden (flexuur).
- Na de herfstvakantie evaluatie met leerling en ouders. Het VIP traject wordt afgesloten en er wordt gekeken of er meer ondersteuning nodig is.

P2-lokaal/ maatwerk klas

- Een maatwerkklas waar leerlingen naartoe kunnen gaan "als het even niet meer gaat".
- Bijv. leerlingen, die last hebben van overprikkeling, in een conflict raken met een docent, een Time Out nodig hebben etc.

Groepsplannen in SOM o.a. ivm AVG - locatie Buys Ballot

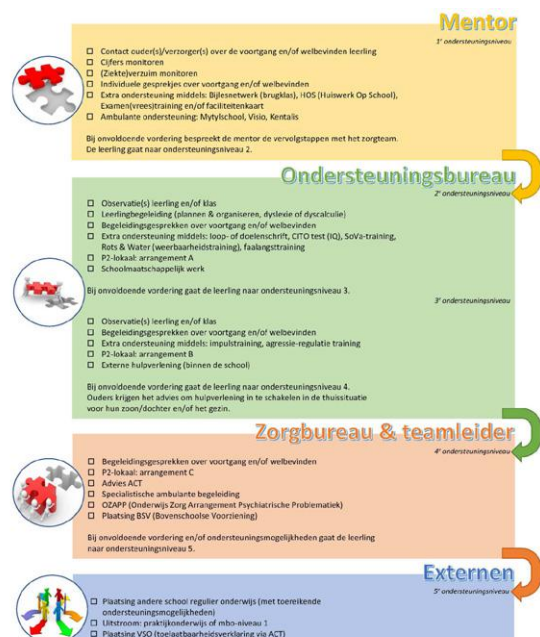
- De docent ziet in een oogopslag wat er in een klas speelt.
- Welke bijzonderheden er zijn aangaande een leerling.
- En of er leerlingen zijn met een extra ondersteuningsbehoefte.

Voor vragen of meer info kunnen jullie altijd bij ons terecht.

Groetjes Frederike en Marion

f.walraven@cambiumcollege.nl

m.v.aalst@cambiumcollege.nl

SANCTA MARIA MAVO

AANPAK

OPO aug/sept – december (zomervakantie tot aan de kerstvakantie) volledig in de onderbouwklassen ter ondersteuning van de mentoren.

PIJLERS

- Warme landing
- Klassenklimaat
- Preventief handelen leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften
- Mentoren versterken in ondersteuningsmogelijkheden
- Clusteren van ondersteuningsbehoeften
  1. Op klassenniveau ondersteunen
  2. In groepjes ondersteunen
  3. Individueel ondersteunen

OPBRENGSTEN

- Ondersteuning is meer zichtbaar in de school
- Kortere lijnen OPO - mentoren
- Kortere lijnen OPO – leerlingen onderbouw
- Mentoren voelen zich meer gesteund
- Leerlingen komen preventiever in beeld
- Preventievere aanpak voorkomt 'over-de-schutting-leerlingen'

VOORWAARDEN VOOR SUCCES

- Mentorlessen niet allen tegelijk geroosterd
- Mentorlessen binnen beschikbaarheid OPO
- 'moeilijke lessen' niet gelijk met mentorles andere klas
- 'moeilijke lessen' binnen beschikbaarheid OPO
- Hoeveelheid leerlingen met externaliserende problematieken

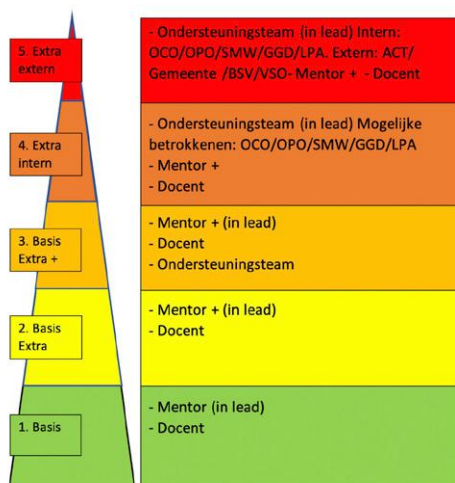
DISCUSSIEVRAGEN

- Kunnen mentoren zich binnen deze aanpak voldoende ontwikkelen om de veranderende vraag in ondersteuningsbehoeften te kunnen beantwoorden?
- Is het termijn zomervakantie – kerstvakantie passend?
- Wanneer is het traject geslaagd en kan de OPO facultatief aansluiten?

GOUDEN TIPS

- IN de klas = voelsprietten 'op de vloer'
- Samen sterker = positieve werksfeer = betere ondersteuning leerlingen

ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR

Gymnasium Beekvliet

WAT IS INTERMEZZO?

In het schooljaar 2022-2023 zijn wij gestart met het intermezzojaar op Gymnasium Beekvliet. Dit is een tussenjaar voor leerlingen die de basisschool ontgroeid zijn, maar nog niet klaar zijn voor de middelbare school. Vaak betreft het jonge leerlingen die de potentie hebben om door te stromen naar het VWO, maar nog vaardigheden missen om als middelbare scholier te kunnen slagen. In dit tussenjaar wordt structureel gewerkt aan de ontwikkeling van hun executieve functies en sociale vaardigheden, zodat ze daarna voorbereid kunnen starten in klas 1 van het VWO.

OPBRENGSTEN

Het eerste intermezzojaar zit er bijna op. Wij hopen dat we bij veel leerlingen onder andere het volgende hebben bereikt;

- De leerlingen gaan weer met plezier naar school;
- De leerlingen zijn uitgedaagd;
- De leerlingen hebben zich ontwikkeld in sociale en executieve vaardigheden;
- De leerlingen hebben zichzelf beter leren kennen;
- De leerlingen hebben didactische hiaten weggewerkt;
- De ondersteuningsbehoefte van de leerling is verder in kaart gebracht;
- De leerlingen voelen zich voorbereid op de brugklas;

LEERPUNTEN

Na een eerste jaar hebben we nog veel ontwikkelpunten waar we aan willen werken. Onder andere:

- De regie van leerlingen bij hun eigen ontwikkelplan (eigenaarschap)
- (het in kaart brengen van) de ontwikkeling van executieve vaardigheden
- Veiligheid in de groep
- Samenwerking met PO, VO en andere instanties – bekendheid

Vragen?

Wil je meer weten over intermezzo? Zoek dan vooral contact met ons. Wij willen graag samenwerken en er voor zorgen dat de leerlingen die momenteel tussen het PO en VO vallen een passende plek kunnen vinden.

Cambium College locatie Buys Ballot

DOEL

Terugdringen schoolverzuim door een samenwerking te starten met de jeugdhulpverlening (Opdidakt). Gedurende 1 schooljaar is er wekelijks een orthopedagoog op school geweest om de leerlingbegeleiders te coachen bij het opstellen van een plan van aanpak rondom verzuim. Tevens is er aandacht geweest voor het aanleren van gesprekstechnieken. Daarnaast is er een trajectbegeleider vanuit VSO Zuiderbos betrokken geweest om mee te denken over aanpassingen binnen de schoolse setting.

OPBRENGSTEN:

- eerdere signalering opvallend verzuim van leerlingen
- eerder in kaart brengen van oorzaken van verzuim
- eerder leveren van maatwerk (aangepaste roosters, inzet maatwerkklas, korte lijntjes met ouders en hulpverlening)
- tijdens individuele begeleidingsgesprekken gericht aandacht voor achterliggende oorzaken van verzuim
- meer betrokkenheid van coaches en andere medewerkers, o.a. door hen regelmatig alert te maken op verzuim
- aandacht voor opvallend verzuim tijdens de overdracht van PO naar VO

LEERPUNTEN

- De voortgang van de begeleiding wordt regelmatig belemmerd door de problematiek van de leerling; een leerling is bv. afwezig als je een afspraak met hem/haar hebt.
- De problematiek van een leerling kan gedurende de begeleiding complexer lijken dan aanvankelijk gedacht, waardoor de leerling niet meer voldoet aan de criteria van het project.

GOUDEN TIPS

- Betrek alle betrokkenen (zowel binnen als buiten school) bij het signaleren van verzuim en het leveren van maatwerk.
- Blijf in contact met een leerling, ook al is hij/zij niet op school. Online gesprekken kunnen een begin zijn voor de terugkomst naar school.

Baanderheren College

Versterken van de basisondersteuning ten behoeve van het welbevinden van leerlingen met een migratie -en of vluchtelingen achtergrond.

AANPAK

Inmiddels zijn er veel verschillende culturen op het BHC en de verwachting is dat het aantal en de diversiteit van culturen de komende jaren zal toenemen. We kennen gemengde klassen met leerlingen uit verschillende landen, culturen en talen.

WAT GEDAAN, WIE BETROKKEN

- Schoolgids, ondersteuningsplan en website gelezen.
- Onderzocht of in deze documenten aandacht voor culturele diversiteit beschreven staat.
- Gesproken met de leerlingenraad van het
- Praktijkonderwijs en VMBO en met een groep NT2 leerlingen. Hun ervaringen en ideeën opgehaald.
- Met mentoren, docenten, NT2 docenten gesproken en bij vakgroepen aangesloten. Wat zijn hun ervaringen en behoeften.
- Met externe netwerkpartners, Osperon, jongerenwerk, GGD, IB er Amaliaschool, bibliotheekmedewerker gesproken. Wat hebben zij onze school ten behoeve van deze doelgroep aan ondersteuning te bieden.

LEERPUNTEN

- Een fantastisch project om aan te werken!
- Om hierover te praten, te lezen, na te denken, samen met collega's, leerlingen en ouders gaf ons inspiratie. Het enthousiasme bij de docenten en de openhartigheid van de leerlingen was bijzonder prettig.
- Op het BHC doet echt elke leerling mee.
- Ook deze doelgroep.
- Door specifiek naar deze doelgroep te kijken zijn er ook een aantal zaken naar boven gekomen die verbetering vragen.

OPBRENGSTEN

- Scholing docenten: NT2 kennis en ideeën zodat docenten vooruit kunnen, cultureel sensitief werken, communicatie ouders
- Deze leerlingen actief betrekken bij alle zaken binnen school.
- Deze Ouders aandacht en tijd geven die ze nodig hebben.
- Gebouw aanpassingen zodat culturele diversiteit zichtbaar is
- Bij alle lessen: economie-aardrijkskunde- Engels-muziek-CKV etc door docenten en Burgerschap steeds op nieuw bekijken en bespreken hoe je tijdens de les cultuur sensitief kunt werken
- NT2 docenten coaching van leerling en docenten IN de les

Elde College

Opbrengsten Versterkend Traject leerlingen met een migratie achtergrond

OPBRENGSTEN

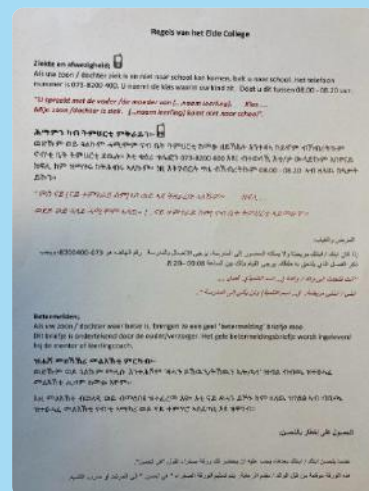
- Wekelijkse inloopmiddag waar leerlingen met een migratie achtergrond ontspannen samen zijn (zie poster)
- Enkele leerlingen hebben hun indrukwekkende vluchtverhaal gedeeld met docenten en conciërges
- Individuele begeleiding, beeldend, om veerkracht te vergroten en mindfulness oefeningen
- Kennismakingsavond opgezet voor alle ouders van leerlingen met een migratie achtergrond;
- De basis schoolregels van het Elde College zijn vertaald in het Tygrinya en het Arabisch en beschikbaar voor ouders.
- Er hebben diverse scholingen plaatsgevonden voor de teams van het Praktijkonderwijs en het VMBO Basis en voor alle conciërges; Bijvoorbeeld de training cultuur sensitief handelen, een workshop eer-gerelateerde problematiek, en een training trauma sensitief lesgeven

GOUDEN TIPS

- Scholingen aanbieden aan het personeel; de trainingen zijn door docenten en conciërges met groot enthousiasme ontvangen, het was een 'eye-opener', bewustwording van het eigen handelen werd vergroot
- Nieuwsgierig zijn, veel vragen stellen, betrokken zijn en interesse tonen in alle leerlingen én in hun cultuur!

LEERPUNTEN

- Waken voor een goede borging van trainingen en workshops, en inzetten op het 'levend houden' van vaardigheden & kennis
- Actiever de leerlingen van andere afdelingen (HAVO, VWO) benaderen en hun deelname aan de inloopmiddag stimuleren

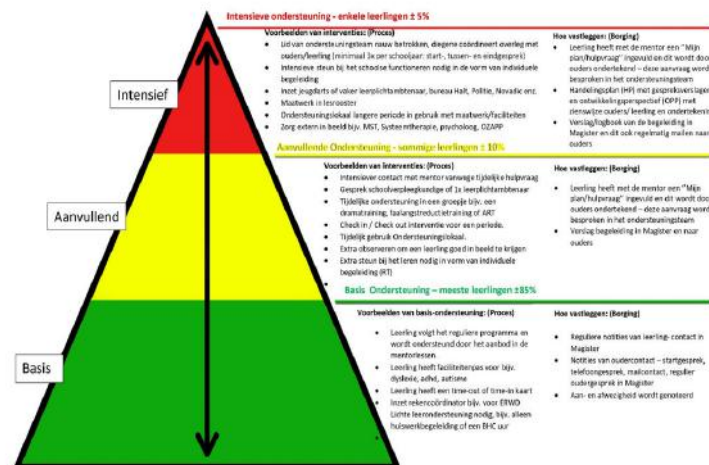
Baanderheren College

MIJN HULPVRAAG > MIJN PLAN

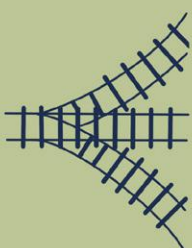
DEROUTE: (zie plaatje piramide in bijlage)		Voor wie?	
1. Mentor bespreekt met TL de casuïstiek.		Naam:	
2. Formulier invullen samen met de leerlingen voorzien van handtekeningen		Mentor:	
3. Formulier wordt besproken binnen OT. Valt het onder aanvullend (geel) of intensieve (rood) begeleiding?		Klas:	
4. Mentor communiceert de uitkomst/verwachtingen met leerling en ouder(s)/verzorger(s)		Leeftijd:	
Wat is er aan de hand?		Wat gaat goed?	
Wat wil je dat er verandert?			
Wat levert dat voor jou op?			
Wat ga jij doen om dit te bereiken?			
Welke hulp heb je daarbij nodig?			
Zienswijze mentor/vakdocent(en)			
Zienswijze ouder(s)/ verzorger(s)			
Datum:	Leerling:	Ouder(s)/verzorger(s):	Mentor:
Handtekeningen:			
Advies / besluit ondersteuningsteam en / of aanbod ondersteuning BHC:			
In te vullen door de ondersteuningscoördinator (OCO)			Datum OT:

Drie niveaus van leerling-ondersteuning op het BHC - VMBO:

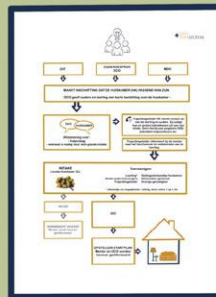

Sint-Janslyceum

Bij alle sporen is het doel terugkeer naar reguliere schoolgang

-
- **incidenteel** De leerling maakt incidenteel gebruik van de huiskamer om tot rust te komen. Er zijn geen vaste tijden afgesproken. Bijvoorbeeld bij overprikkeling.
  - **structureel** De leerling maakt op vaste tijden gebruik van de huiskamer. Bijvoorbeeld als een leerling moeite heeft met lange dagen of specifieke vakken.
  - **huiskamertraject** Voor leerlingen die uitgevallen zijn of dreigen uit te vallen.

De aanmelding

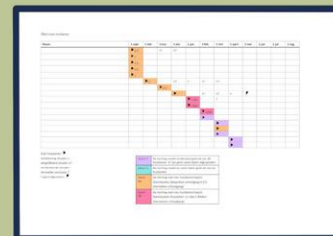
De intake

Het huiskamertraject

De praktijk

Sint-Janslyceum

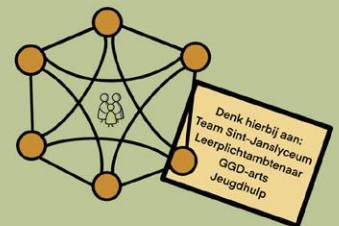
Waarom?

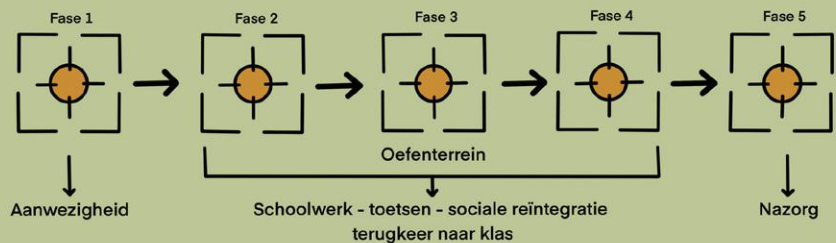
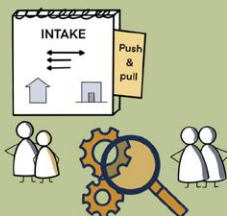
Waar?

Verbinding & samenwerking

Hoe?

De Rijzert/ HUB Rosmalen

Door intensief samen op te trekken en iets meer te durven, ontdekten HUB Rosmalen en De Rijzert dat er veel meer (v)so-leerlingen naar het praktijkonderwijs konden dan ze aanvankelijk dachten.

NIEMAND KOPJE ONDER

De bezoeken over en weer zorgden er voor dat docenten een completer beeld kregen van het praktijkonderwijs. Leerlingen die dat nodig hebben, krijgen hier goede, individuele ondersteuning. Niemand gaat kopje onder – toen dat vertrouwen er was, zagen we steeds meer kansen.

TERUGKEERGARANTIE

Om de overstap zo soepel mogelijk te laten verlopen, organiseerden wij samen extra ondersteuning. Daarnaast bepalen we samen welke individuele ondersteuning een leerling nodig heeft. Een orthopedagoog van de Rijzert komt de leerlingen daarom op het HUB observeren, vervolgens maken we met beide teams een plan. Elke leerling krijgt een arrangement op maat – mét terugkeergarantie, als het toch niet lukt.

MAATWERKKLAS

Aanvankelijk begonnen alle leerlingen van de Hub voor de zekerheid in een maatwerkklas. Daarin zitten geen 16, maar 9 kinderen. Inmiddels weten we dat we best wat minder voorzichtig mogen zijn, want er zijn ook leerlingen die gewoon vanaf de start regulier kunnen meedraaien.

SCHOOLFIETS

Om ouders en leerlingen enthousiast te krijgen, beginnen we al in de bovenbouw met warmlopen: kan een leerling bijvoorbeeld zelfstandig met de fiets of de bus naar school? Zo regelde de Rijzert verkeerslessen voor een leerling, met een schoolfiets.

“Als je doorstroming actief stimuleert en goede voorzieningen organiseert op de ontvangende school, lukt er verrassend veel.”

“Maatwerk verkleint de stap van speciaal naar praktijkonderwijs.”

“Ze willen allemaal zó graag naar het regulier onderwijs. Als het even kan, gunnen we ze die stap – we hebben door deze samenwerking echt wat meer lef gekregen. Het inspireert ons om met meer scholen in gesprek te gaan, zodat we leerlingen nog meer kansen kunnen bieden.”

ZUIDERBOS + BURO30 = OZA

Voor leerlingen waarbij de belastbaarheid dermate laag is, dat er tijdelijk geen schoolgang binnen een onderwijssetting mogelijk is, werkt Zuiderbos met speciale onderwijszorgarrangementen (OZA). Bij deze doelgroep is een tijdelijke, niet of maar minimaal belastende, andere omgeving noodzakelijk om de doorstart naar onderwijs mogelijk te maken.

Vanuit de dagbestedings- en onderwijssetting is behoefte aan een duurzame samenwerking om gestagneerde ontwikkelingen opnieuw op gang te brengen, om de terugkeer naar onderwijs of de arbeidsmarkt te bewerkstelligen. Zuiderbos participeert hiermee in de experimenteerregeling OZA vanuit het ministerie van OC&W.

Bij deze OZA wordt onderwijs met dagbesteding en behandeling gecombineerd op één plek, in samenwerking met Buro30 en Hertaarhof of een andere gespecialiseerde ggz. Samen wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de leerling (weer) voldoende belastbaar te maken, in nauwe samenspraak met de behandelaren en ouder(s).

PASSEND
ONDERWIJS

EXPERIMENTEERREGELING

RUIMTE BUITEN
WETTELIJKE VOORSCHRIFTEN

UITVAL VOORKOMEN

INTEGRALE
SAMENWERKING / ADVIES

REGULIER ALS DAT KAN
SPECIAAL ALS NODIG

KENNIS EN EXPERTISE
ZUIDERBOS → REGULIER

ONBEGREPEN
GEDRAG

INTENSIEVE INHOUDELIJKE SAMENWERKING
REGULIER - ZUIDERBOS - ZORGPARTNERS

NAZORG BIJ ZUIDERBOS LEERLINGEN
GEDURENDE 1 JAAR

ZACHTE LANDING
BIJ UITSTROOM NAAR REGULIER

OUDERBEGELEIDING

BEKEND MET SCHOLEN
IN DE REGIO

OBSERVATIES EN NAGESPREKKEN
MET LEERKRACHTEN

CONSULTATIES

OZAPP

ONDERWIJS ZORG ARRANGEMENT
PSYCHIATRISCHE PROBLEMATIEK

Dreigt een kind vast te lopen op school en heeft dit (vermoedelijk) te maken met psychische of psychiatrische problematiek, dan kan OZAPP uitkomst bieden.

Een OZAPP-traject combineert onderzoek, behandeling en onderwijsondersteuning, terwijl de leerling in de eigen omgeving blijft. Waar nodig wordt ook ondersteuning geboden in de thuissituatie. OZAPP wordt ingezet als de school en ouder(s)/verzorger(s) niet goed raad weten met de situatie. Soms dreigt de leerling uit te vallen of gaat hij of zij al niet meer naar school.

STABILISATIE
TIJDENS
GGZ WACHTLIJST

THUISSITUATIE

SCAN ME

ZUIDERBOS ACADEMIE

De ZuiderbosAcademie wil betekenis geven aan het begrip 'passend onderwijs'. Daarom bieden we vanuit onze expertise opleidingen aan medewerkers in het regulier of speciaal onderwijs, waarbij het gaat om ontdekking. Door het verbinden van signalen vanuit de cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen, kan gedrag herkend en erkend worden. Zuiderbos heeft hiervoor verschillende toepassingsmodellen ontwikkeld die zich in de praktijk als zeer effectief hebben bewezen. Bij de ZuiderbosAcademie werken mensen uit het onderwijs van Zuiderbos. Want alleen wanneer we zelf de praktijk ervaren, kunnen we iets betekenen voor anderen. Samen ontdekken we wat je moet leren om het morgen anders te kunnen doen.

ARRANGEREN DOOR CLASSIFICEREN®

OPLEIDING VOOR MEDEWERKERS IN HET
REGULIER OF SPECIAAL ONDERWIJS

Werken in het onderwijs betekent inhoud geven aan de uitdaging om de zelfstandigheid van kinderen te ontwikkelen en waar nodig te ondersteunen. De opleiding 'Arrangeren door Classificeren' leert medewerkers in het regulier of speciaal onderwijs om te gaan met het gedrag aan de hand van verschillende gedragsclassificaties.

De opleiding wordt incompany en individueel aangeboden. Kijk voor praktische informatie en inschrijving op onze website.

TRAININGEN

• PERFECTIONISME

Over leerlingen met een te hoog streefniveau

• VEILIG WERKEN

Een veilig sociaal klimaat binnen het (speciaal) onderwijs

• EXECUTIEVE FUNCTIES

Ontwikkelkaarten voor afgestemde omgang met didactische factoren

• TRAUMASENSITIEF ONDERWIJS

Passend lesgeven aan leerlingen met een verstoord gevoel van onveiligheid

EN MEER.....

Samen met het onderwijsveld verkent Zuiderbos continu welke actuele vragen er zijn op het gebied van gedrag. Vandaaruit ontwikkelt de ZuiderbosAcademie workshops en trainingen. Hierbij wordt de balans tussen 'maatwerk' en de specifieke Zuiderbos methodieken gewaarborgd.

SCAN ME

VORMGEVEN ONDERWIJS HOOG/MEERBEGAAFDHEID

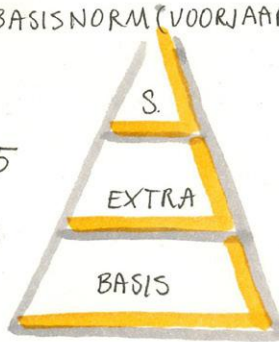
VANUIT KADERS: ONDERSTEUNINGSPLAN SWV DE MEIERIJ VO
; MINISTERIE (BASISNORM (VOORJAAR '23))

FLINKE BIJDRAGE '23 '24 '25

INRICHTEN GOED PASSEND & DEKKEND HB ONDERWIJS

AANBOD

BELEID MAKEN

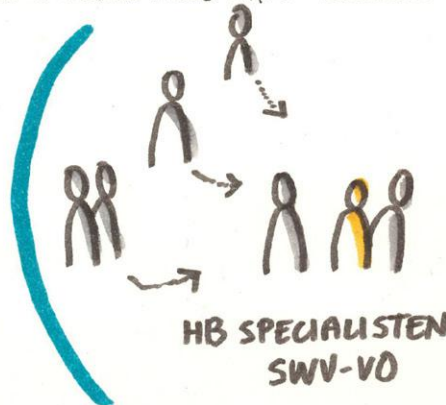
HOE GAAN WE BOVENSTAANDE ORGANISEREN ?

KERNGROEP HB & BUITENKRING*

*' AMBASSADEURS ALLE HAVO+ SCHOLEN

- TO DO.....**
- VERBINDING ORGANISEREN
  - SCHOLING & KENNIS DELING
  - ↓
  - SIGNALERINGSKRACHT VERGROTEN + KOMEN TOT BASISONDERSTEUNING
  - KLANKBORDFUNCTIE VOOR BELEID & ONTWIKKELING

HB SPECIALISTEN SWV-VO

EXPERTISE-LOKET - SWV-VO

0.5 FTE

WWW.

WENS

- CONSULTATIE
- ARRANGEMENTEN
- BELEIDSADVISING
- CONNECTIE PO-VO
- VERWIJZING SPECIAL. INZET

HB KERNGROEP 2023

- VERBINDING & ONTMOETING
- SCHOLING ORGANISEREN (BASIS & VERDIEPING)
- LEZING(EN)
- EXPERTKRING : AMBASSADEURS HB - VO
→ KENNIS & BEST PRACTICES DELEN
- AMBASSADEURS WERVEN
(DE JUISTE MENSEN VAN DE JUISTE SCHOLEN)
- PRESENTATIE HB OP MEIERIJ-FESTIVAL
- PEERCONTACT JONGEREN (UITDAGENDE
WORKSHOPS)
- HB-CAFÉ OUDERS EN JONGEREN
- INFORMATIE-DELING WET-/REGELGEVING
- W.V.T.T.K.

JAARDOELEN